

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 556 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woogyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – “Yangi O'zbekiston” va “Pravda Vostoka” gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: “Tadbirkor va ishbilarmon” MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmamatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshano Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi.....	89
<i>A. S. Umarov</i>	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
<i>Эргашев Серожиддин Султонмуродович, Маматов Ислombек Ильесович</i>	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
<i>Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna</i>	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi	102
<i>Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi</i>	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari	106
<i>Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich</i>	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv	111
<i>To'ychiyeva Mahfuza Umarkulovna, Islomova Shalola Ismoil qizi</i>	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek.....	117
<i>Elmirzayeva Maftuna Dusmurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari	122
<i>Botirova Odinaxon Abdumutalib qizi</i>	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
<i>Haytbayeva S. R.</i>	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
<i>Kadirova Nigora Saxibjanovna</i>	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari.....	134
<i>Samiyeva Zuleyxa Uktamovna</i>	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari	139
<i>Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li</i>	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
<i>Yuldasheva Dilorum Husniddin qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
<i>Toshpulatova Aziza Toyirovna</i>	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
<i>Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li</i>	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari	159
<i>Begmatov Raximkul Olimovich</i>	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
<i>Narziyeva Mastura Sunnatovna</i>	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
<i>Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi</i>	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
<i>Qo'chqorov Nodir Bozorovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
<i>A'zamqulova Zilola Sunnat qizi</i>	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
<i>Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi</i>	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar	187
<i>Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li</i>	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
<i>Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili..... 194 <i>Xudoyberdiyeva Dilfuza Alisher qizi</i>	194
	Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati..... 198 <i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	198
	Dizartriyali bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili 202 <i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	202
	Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means 205 <i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	205
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish..... 208 <i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	208
	Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari..... 212 <i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	212
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati 216 <i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	216
	Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari..... 221 <i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	221
	Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication 224 <i>Fayziyeva Parvina</i>	224
	Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi 227 <i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	227
	Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi..... 235 <i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	235
	Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari..... 238 <i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	238
	Spheres of Language Use..... 243 <i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	243
	Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi..... 246 <i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	246
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari..... 251 <i>N. Jurayev</i>	251
	Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil 255 <i>Nargiza Ergasheva</i>	255
	Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli 259 <i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	259
	Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar) 264 <i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	264
	O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi 269 <i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	269
	Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi..... 273 <i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	273
	Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori..... 278 <i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	278
	Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati..... 282 <i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	282
	Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish 285 <i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	285

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari.....	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции.....	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрович</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов.....	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета.....	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды	329
<i>Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.</i>	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
<i>Фазилова Гулчехра Ахмедовна</i>	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
<i>Davletov Davronbek Egamberganovich</i>	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish	343
<i>Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich</i>	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi.....	347
<i>Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li</i>	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari.....	351
<i>Kudratov Kamoljon Islomovich</i>	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
<i>Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinoz Shavqiddin qizi</i>	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
<i>Xikmatova Shohida Xikmatovna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
<i>Alimardanova Sitara Ikrom qizi</i>	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology	367
<i>Ablakulov Ilkhom</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
<i>Abdullayeva Ujalg'as</i>	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari.....	373
<i>Aglamova Shahzoda Sobirovna</i>	

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS	Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi..... 378 <i>Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li</i>	378
	O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili 383 <i>Davidova Dilnoza Tadjibayevna</i>	383
	Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi 388 <i>Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi</i>	388
	Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari 392 <i>Majidova Hilola Eshquvat qizi</i>	392
	Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari 396 <i>Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi</i>	396
	Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati 402 <i>Samatov Javlonbek Abdukayumovich</i>	402
	O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish..... 406 <i>Saydullayeva Nargis</i>	406
	Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms 410 <i>Shukurova Zamira Shodiyevna</i>	410
	Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli 416 <i>Sobirov Avazbek Anvarovich</i>	416
	Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv 421 <i>Norboyeva Laylo Sapar qizi</i>	421
	Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях 425 <i>Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна</i>	425
	Maktabgacha yoshdagi bolalarga chet tilini vizual materiallar vositasida o'rgatishni takomillashtirish..... 433 <i>Olimova Shahlo Bahodir qizi, Inomova Mahliyo Yusuf qizi</i>	433
	Boshlang'ich sinf o'quvchilarida nutqiy kompetensiyani rivojlantirish metodikasining hozirgi holati va muammolari..... 439 <i>Diyoraxon To'htanazarova Zokir qizi</i>	439
	Turkiy xalqlarning an'anaviy sport o'yinlariga yil fasllaridagi o'zgarishlarning ta'siri..... 443 <i>Qodirova Xalimaxon Nurmuhammad qizi</i>	443
	Нововведения в шкале стоимости элементов и коэффициентах компонентов программы ISU на 2026 год 447 <i>Федорова Светлана Вячеславовна</i>	447
	Ingliz tilidagi conjunctionlarning grammatik tasnifi va sintaktik vazifalari hamda ESP darslarida ularni o'rgatishning kommunikativ va kontekstual usullari 451 <i>Mahammadiyeva Mashxura Maxmur qizi</i>	451
	Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida lisoniy tahlil ko'nikmalarini shakllantirishning zamonaviy metodikasi 456 <i>Yo'ldashova Dilso'z Umar qizi</i>	456
	Voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning ahamiyati 461 <i>Artikov Xayrulla Baxtiyarovich</i>	461
	Effectiveness of Personalized Studying via Artificial Intelligence in Teaching English as a Second Language to Non-Native Speakers 465 <i>Irzakulova Raykhon</i>	465
	Texnologik ta'limda mustaqil ta'limni rivojlantirish yo'llari 469 <i>Yaxshiboyev Temur-Malik Erkin o'g'li, Jonuzoqova Charos Ziyodulla qizi</i>	469
	Maktabgacha yoshdagi bolalarda zamonaviy o'yin vositalarining aqliy va ruhiy rivojlanishga ta'siri..... 474 <i>Abduxamidova Dilorom Abdumuminovna</i>	474

Nodavlat maktabgacha ta'lim tashkilotlarida pedagog kadrlar salohiyatini boshqarishning zamonaviy yondashuvlari tahlili	479
Mamatqulova Shohsanam Dilshodovna	
Bo'lajak ingliz tili o'qituvchilarini mustaqil ta'limni tashkil qilishga o'rgatishning pedagogik asoslari	485
Xamdamov Usmon Ergashevich	
Boshlang'ich ta'limda ona tili darslarini innovatsion texnologiyalar asosida tashkil qilish masalasi	490
Adizova Nodira Baxtiyorovna, Ibotova Shahnoza Shuxrat qizi	
Malaka oshirish tizimida sifat menejmenti: "sun'iy intellekt" va "boshqaruv mexanizmi" tushunchalarining ierarxik bog'liqligi.....	494
Allanazarova Maftuna Qobul qizi	
"Uglevodorodlar" bo'limini o'qitishni axborot kommunikatsion texnologiyalar vositasida takomillashtirish metodikasi (umumiy o'rta ta'lim maktablari 10-sinflar o'quvchilari misolida)	498
Babajanova Nilufar Pirnafas qizi	
Axborot texnologiyalari vositasida bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy-kommunikativ ko'nikmalarini shakllantirish darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari.....	506
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li	
Bo'lajak o'qituvchilarni aralash ta'lim texnologiyalaridan foydalanishga tayyorlashning pedagogik xususiyatlari va tarkibiy komponentlari	510
Kabirova Zarifa Muqaddamovna	
Maktabgacha ta'limda qoraqalpoq ertaklari orqali bolalar tilini rivojlantirishning kognitiv asoslari	516
Matjanova Gulzada Annabayevna	
Issiq sharoitiga marafonchilar va futbolchilarning fiziologik moslashuvi xususiyatlari	520
Nurbayev Baxtiyor Shirinovich	
Xorijlik talabalarning tinglab tushunishdagi qiyinchiliklarini metakognitiv strategiyalar orqali bartaraf etish ..	524
Odiljonova Nilufarxon Avduvahob qizi	
O'qituvchilarda kasbiy so'nish va psixologik stress holatlarini keltirib chiqaruvchi psixologik-pedagogik omillar	528
Usmonov Salaxdin Alikulovich, Ortiqova Malika Odiljon qizi, Xolbekova Dinora Faxriddin qizi	
Umumta'lim maktablarida texnologik kompetensiyalarni rivojlantirishning amaldagi holati va metodik muammolari	533
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich	
Talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda raqamli texnologiyalar va ularning imkoniyatlari	538
Xujaniyozova G. S.	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda ijtimoiy onglik darajasini baholash mezonlari va ko'rsatkichlari (oilaviy muhit misolida)	543
Yakubov Odiljon Tolibjon o'g'li	
Raqamli texnologiyalar davrida o'zbek tilining qo'llanilish istiqbollari	549
Yuldasheva Dilnoza Bekmurodovna	
Обучение образованию и употреблению форм числа имён существительных в школьном курсе русского языка	553
Идиева Гульмира Изомовна	

VOLEYBOLCHILARNING SAKROVCHANLIK KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA HARAKATLI O'YINLARNING AHAMIYATI

Artikov Xayrulla Baxtiyarovich

O'zDJTSU Jismoniy madaniyat va sport kafedrasida katta o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada harakatli o'yinlar yordamida yosh voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishning nazariy va amaliy jihatlari yoritilgan. Voleybol sport turida yuqori natijalarga erishishda sakrovchanlik muhim jismoniy sifatlardan biri hisoblanadi. Harakatli o'yinlardan mashg'ulot jarayonida samarali foydalanish yosh sportchilarning tezkorlik, chaqqonlik, koordinatsiya va chidamlilik sifatlarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Maqolada sakrovchanlikni rivojlantirishga qaratilgan harakatli o'yinlarning pedagogik ahamiyati, ularning mashg'ulot jarayonidagi o'rni hamda yosh voleybolchilarning jismoniy tayyorgarligini oshirishdagi samaradorligi tahlil qilingan. Shuningdek, harakatli o'yinlar orqali sportchilarda jamoaviylik, faollik va sportga bo'lgan qiziqishni shakllantirish masalalari ham ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: jismoniy sifatlari, voleybol, sakrovchanlik, harakatli o'yinlar, jismoniy tayyorgarlik, koordinatsiya, tezkorlik, chidamlilik, sport mashg'ulotlari, yosh voleybolchilar, pedagogik jarayon, sport mahorati, rivojlantirish, shakllantirish, jamoaviylik.

Abstract: This article discusses the theoretical and practical aspects of developing jumping skills in young volleyball players through active games. Jumping ability is considered one of the most important physical qualities in volleyball, contributing significantly to high sports performance. The effective use of active games during training sessions helps improve speed, agility, coordination, and endurance in young athletes. The article analyzes the pedagogical significance of active games, their role in the training process, and their effectiveness in enhancing the physical fitness of young volleyball players. Furthermore, the study examines the role of active games in developing teamwork, activity, and interest in sports among athletes.

Key words: physical qualities, volleyball, jumping ability, active games, physical training, coordination, speed, endurance, sports training, young volleyball players, pedagogical process, sports mastery, development, formation, teamwork.

Аннотация: В данной статье рассматриваются теоретические и практические аспекты формирования прыгучести у юных волейболистов с помощью подвижных игр. Прыгучесть является одним из важнейших физических качеств в волейболе, обеспечивающих достижение высоких спортивных результатов. Эффективное использование подвижных игр в тренировочном процессе способствует развитию быстроты, ловкости, координации и выносливости молодых спортсменов. В статье анализируется педагогическое значение подвижных игр, их роль в тренировочном процессе и эффективность в повышении физической подготовленности юных волейболистов. Также рассматриваются вопросы формирования командного духа, активности и интереса к спорту посредством подвижных игр.

Ключевые слова: физические качества, волейбол, прыгучесть, подвижные игры, физическая подготовка, координация, быстрота, выносливость, спортивные тренировки, юные волейболисты, педагогический процесс, спортивное мастерство, развитие, формирование, командный дух.

KIRISH

Bugungi kunda jismoniy tarbiya va sport tizimida yosh sportchilarni har tomonlama jismoniy rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi. Ayniqsa, voleybol sport turida sportchilarning texnik-taktik harakatlarni muvaffaqiyatli bajarishi ko'p jihatdan ularning jismoniy tayyorgarligiga bog'liqdir. Voleybolda sakrovchanlik sifati asosiy jismoniy ko'rsatkichlardan biri bo'lib, to'pni uzatish, zarba berish, blok qo'yish va himoya harakatlarini samarali amalga oshirishda katta ahamiyat kasb etadi. Shu sababli yosh voleybolchilarda sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirish sport tayyorgarligining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi.

Yosh sportchilarning jismoniy sifatlarini rivojlantirishda harakatli o'yinlar muhim pedagogik vosita sifatida qo'llaniladi. Harakatli o'yinlar mashg'ulot jarayonini qiziqarli va faol tashkil etishga yordam beradi hamda sportchilarning mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Ayniqsa, yosh voleybolchilarda sakrovchanlikni rivojlantirishda turli estafeta va harakatli o'yinlardan foydalanish mushak faoliyatini kuchaytiradi, koordinatsion qobiliyatlarni rivojlantiradi va tezkor harakatlarni shakllantiradi. Bunday o'yinlar sportchilarning nafaqat jismoniy, balki psixologik va irodaviy tayyorgarligiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Hozirgi kunda sport mashg'ulotlarini zamonaviy pedagogik texnologiyalar asosida tashkil etish, yosh sportchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni olib borish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Harakatli o'yinlardan maqsadli va tizimli foydalanish yosh voleybolchilarning jismoniy tayyorgarligini oshirish, sakrovchanlik ko'rsatkichlarini yaxshilash hamda sport mahoratini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, harakatli o'yinlar sportchilarda jamoada ishlash, intizom, faollik va o'zaro hamkorlik ko'nikmalarini shakllantirishda ham muhim rol o'ynaydi.

Mazkur maqolada yosh voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlarning o'рни va ahamiyati, ularning jismoniy tayyorgarlik jarayonidagi samaradorligi hamda mashg'ulotlarni tashkil etishning nazariy va amaliy asoslari keng yoritib beriladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Harakatli o'yinlar keng qamrovli va serqirrali milliy qadriyatlar turkumiga mansub bo'lib, o'z mohiyati va mazmuni jihatidan insoniyat taraqqiyotining muayyan bosqichlariga xos ijtimoiy-iqtisodiy, madaniy-maishiy, ma'naviy-ma'rifiy sharoitlarda turli xalq va elatlar tomonidan ixtiro qilingan. Ushbu o'yinlarning evolyutsion va etnogenetik negizidan qat'i nazar, ularga bo'lgan qiziqish tobora ortib bormoqda. Ayniqsa, yurtimizning mustaqil taraqqiyoti davrida harakatli o'yinlarni tiklash, ulardan salomatlik, jismoniy va psixologik barkamollik vositasi sifatida foydalanish masalalariga davlat e'tibori qaratilib kelinmoqda.

Sport o'yinlari, jumladan, voleybol sport turida ham yosh avlodni sog'lom va jismonan barkamol qilib tarbiyalashda muhim ahamiyatga ega bo'lib kelmoqda. Bu borada dastlabki bosqichlardanoq voleybol sport turida sportchilarning sakrovchanlik qobiliyatini rivojlantirish (vertikal sakrash, diagonal sakrash, yonga va orqaga sakrash, sakrash tezligi, sakrash chidamkorligi) sifatlarini oddiy standart jismoniy mashqlar, og'irliklar (qo'l-oyoq va belga bog'lanadigan qo'rg'oshin plastinkalar), moslamalar va trenajyorlar yordamida jadal rivojlantirish mumkin.

Lekin dastlabki tayyorgarlik va o'quv-mashq guruhlarida olib boriladigan mashg'ulotlarda sakrovchanlik sifatlarini bunday yondashuv asosida rivojlantirish yosh bolalarni zo'riqtirib qo'yishi muqarrar. Avvalambor, ularni bunday mashqlar tez charchatadi, qiziqishni so'ndiradi, bolalar esa faqat sakrash to'g'risida o'ylaydilar. Shuning uchun sakrovchanlik sifatlarini rivojlantirishda o'ziga xos maxsus harakatli o'yinlar va o'yinsimon estafetalardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

Yosh bolalarda sakrovchanlik sifatlarini harakatli o'yinlar yordamida rivojlantirish afzalliklariga e'tibor qaratib, o'yin mashqlarini qanday sakrash ko'nikmasi rivojlantirilishi kerakligiga qarab tanlash zarurligi ta'kidlanadi. Masalan, aniq qo'nishni rivojlantirish kerak bo'lsa, "Parashyutistlar", bir vaqtning o'zida bir guruh bolalar sakrovchanligini rivojlantirish uchun esa "Qarmoqli" o'yin mashqi tavsiya etiladi.

Uzunlikka sakrashni bir-biridan uzoqlashtirib chizilgan belgilarga sakrash o'yini orqali rivojlantirish mumkin. "Kim balandroq?", "Kim uzoqroq?", "Kim aniqroq?" kabi sakrash mashqlari ham shular jumlasidandir.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotni amalga oshirish jarayonida ilmiy bilishning bir qator usullaridan foydalanildi. Jumladan, voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirish va rivojlantirishga oid mahalliy hamda xorijiy ilmiy-uslubiy adabiyotlar tahlil qilindi. Tadqiqot davomida qiyosiy-taqqoslash usuli yordamida harakatli o'yinlardan foydalanilgan mashg'ulotlar bilan an'anaviy mashg'ulot usullarining samaradorligi o'zaro solishtirildi.

Shuningdek, tahliliy va mantiqiy umumlashtirish usullaridan foydalanilib, harakatli o'yinlarning yosh voleybolchilar jismoniy tayyorgarligiga, xususan, sakrovchanlik sifatini rivojlantirishga ta'siri o'rganildi. Kuzatish usuli orqali mashg'ulot jarayonida sportchilarning harakat faolligi, sakrash texnikasi va jismoniy imkoniyatlaridagi o'zgarishlar tahlil qilindi.

Tadqiqotda pedagogik kuzatish usulidan ham foydalanilib, harakatli o'yinlarning mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishni oshirish, jamoaviylik ko'nikmalarini shakllantirish va jismoniy sifatlarni rivojlantirishdagi ahamiyati baholandi. Olingan ma'lumotlar umumlashtirilib, harakatli o'yinlardan maqsadli foydalanish yosh voleybolchilarning sakrovchanlik ko'rsatkichlarini yaxshilashga ijobiy ta'sir ko'rsatishi aniqlandi.

Tadqiqot natijalari asosida voleybol mashg'ulotlarida harakatli o'yinlardan samarali foydalanish bo'yicha ilmiy xulosalar va amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Jismoniy sifatlarni rivojlantirishga qaratilgan o'yin mashqlari, shuningdek, sakrash sifati turlarini shakllantirishga mo'ljallangan yakka tartibda, juftlikda, guruh bo'lib va jamoa tartibida bajariladigan harakatli o'yinlarning mazmuni va mohiyati keng yoritilgan. Balandga, diagonal, uzunlikka, yonga va orqaga sakrash ko'nikmalarini shakllantiruvchi ko'plab mashqlarning ahamiyati ochib berilgan.

Ayniqsa, "To'siqlardan oshib o'tish", "Do'ngdan-do'ngga sakrash", "Kengurular", "Arg'amchi bilan sakrash", "Chambarchak ustidan sakrash", oyoqlarga qop kiyib turli o'yinlarni o'ynash kabi harakatli o'yinlar sakrovchanlik va sakrash chidamkorligi sifatlarini rivojlantirishda juda qo'l keladi. O'yinni to'g'ri tanlash va maqsadga muvofiq yo'sinda o'tkazish juda muhim ahamiyatga ega. Ammo o'yin hamma vaqt ham tarbiyaviy vazifalarni hal qilavermaydi.

Tarbiya sohasida yaxshi natijaga erishish uchun harakatli o'yinlar tarbiyaviy ruhda tashkil qilinishi, o'qituvchi esa ularning mazmuni va qoidalari bilan mufassal tanishgan, yuksak pedagogik mahoratga ega bo'lishi lozim. Shundagina u harakatli o'yinlardan ko'zlangan ta'limiy va tarbiyaviy maqsadlarga erisha oladi.

Bolalar o'yin davomida o'z fe'l-atvori va shaxsiy xususiyatlarini namoyon qiladilar. Bundan esa o'qituvchi ularning turli odatlarini, salbiy va ijobiy qiliqlarini bilib olishi, tegishli tadbirlarni belgilashi, o'yinni muayyan yo'nalishga solib, ularda sofdillik, mardlik, o'rtoqlik sifatlarini hamda jamoadagi o'z burchini his qilish tuyg'usini tarbiyalashi mumkin. Shu bilan birga, u bolalarga o'yin qoidalari buzmaganda holda ijodiy tashabbus ko'rsatishda har jihatdan yordam beradi.

O'qituvchi o'yinlarni o'tkazish jarayonida didaktik prinsiplardan foydalanishi va doimo ularni amalga oshirishga erishishi lozim. O'qituvchi o'quvchilarga har bir o'yinning mazmuni, vazifasi va qoidalari tushuntirib beradi. Bu esa ularga o'yinga ongli munosabatda bo'lish, uni to'g'ri o'rganib olish, o'z xatolari va yutuqlarini to'g'ri tushunish hamda o'z harakatlarini o'rtoqlarining harakatlariga qiyoslab tahlil qilish imkonini beradi.

O'qituvchi bolalar bilan o'tkaziladigan o'yinlarning muayyan qiyinchiliklarni yengish bilan bog'liq bo'lishiga, o'yin jarayonida bajariladigan har bir vazifa amalga oshirishga erishishi va to'siqlar qanday zabt etilishiga ko'ra ularni murakkablashtirib borishi zarur. Bu ish bolalarni mehnatsevarlikka o'rgatadi, ulardagi iroda kuchini orttirib boradi.

Xulosa qilib aytganda, o'qituvchi o'yinni o'tkazishga tayyorgarlik ko'rishda uning aniq vazifalarini belgilab chiqadi. Bu vazifalar bolalarning yoshiga mos, ya'ni ular bajara oladigan bo'lishi kerak. O'yinni tashkil qilish va o'tkazishda o'quvchilarni iloji boricha tashabbus ko'rsatib, faol qatnashishga rag'batlantirish juda muhimdir.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, yosh voleybolchilarning sakrovchanlik ko'nikmalarini shakllantirishda harakatli o'yinlardan foydalanish muhim pedagogik va amaliy ahamiyatga ega. Harakatli o'yinlar yordamida sportchilarning sakrovchanlik sifati bilan bir qatorda tezkorlik, chaqqonlik, koordinatsiya va chidamlilik kabi muhim jismoniy sifatlari ham rivojlanadi. Bu esa voleybolchilarning texnik-taktik harakatlarni samarali bajarishiga va sport natijalarini yaxshilashiga xizmat qiladi.

Mashg'ulot jarayonida harakatli o'yinlardan foydalanish yosh sportchilarning mashg'ulotlarga bo'lgan qiziqishini oshiradi, ularni faol harakat qilishga undaydi hamda sog'lom raqobat muhitini yaratadi. Shuningdek, bunday o'yinlar sportchilarda jamoaviylik, intizom, o'zaro yordam va mas'uliyat hissini shakllantirishda ham muhim vosita hisoblanadi. Ayniqsa, yosh davrida harakatli o'yinlar orqali olib borilgan mashg'ulotlar organizmning tabiiy rivojlanishiga mos ravishda jismoniy sifatlarni samarali rivojlantirish imkonini beradi.

Harakatli o'yinlar asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar yosh voleybolchilarning psixologik holatiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatib, ularning sportga bo'lgan qiziqishini va motivatsiyasini kuchaytiradi. Shu sababli murabbiylar mashg'ulotlarni rejalashtirishda harakatli o'yinlardan keng va maqsadli foydalanishlari maqsadga muvofiq hisoblanadi.

Kelgusida voleybol mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalar va zamonaviy uslublar asosida harakatli o'yinlarni takomillashtirish, yosh sportchilarning individual imkoniyatlarini hisobga olgan holda mashg'ulotlarni tashkil etish orqali sakrovchanlik ko'rsatkichlarini yanada oshirish mumkin. Bu esa yosh voleybolchilarning sport mahoratini rivojlantirish va yuqori natijalarga erishishida muhim omil bo'lib xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining "Jismoniy tarbiya va sport to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2015.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining jismoniy tarbiya va sport sohasini rivojlantirishga oid qaror va farmonlari to'plami. – Toshkent, 2022.
3. Salomov R.S. Jismoniy tarbiya nazariyasi va uslubiyati. – Toshkent: O'qituvchi, 2020. – 320 b.
4. Kerimov F.A. Sport mashg'ulotlari nazariyasi va uslubiyati. – Toshkent: Tafakkur Bo'stoni, 2019. – 280 b.
5. Матвеев Л.П. Теория и методика физической культуры. – Москва: Спорт, 2018. – 543 с.

6. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – Киев: Олимпийская литература, 2020. – 680 с.
7. Железняк Ю.Д. Волейбол: теория и методика обучения. – Москва: Академия, 2017. – 336 с.
8. Верхошанский Ю.В. Основы специальной физической подготовки спортсменов. – Москва: Физкультура и спорт, 2016. – 216 с.
9. Bompa T. Theory and Methodology of Training. – Champaign, IL: Human Kinetics, 2018. – 412 p.
10. O'zbekiston davlat jismoniy tarbiya va sport universiteti ilmiy-uslubiy materiallari. – Toshkent, 2023.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzirimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.